YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

10 syyskuuta 2009 *

Asiassa C-201/08,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Hessisches Finanzgericht (Saksa) on esittänyt 8.5.2008 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 16.5.2008, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Plantanol GmbH & Co. KG

vastaan

Hauptzollamt Darmstadt,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari), J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus ja P. Lindh,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: J. Mazák,
kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 6.5.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Plantanol GmbH & Co. KG, edustajanaan toimitusjohtaja J. Runkel,

– Hauptzollamt Darmstadt, asiamiehinään M. Völlm ja K. Goldmann,

– Puolan hallitus, asiamiehenään M. Dowgielewicz,

– Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään S. Ossowski, avustajanaan barrister P. Mantle,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään W. Mölls, B. Schima ja K. Gross,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee liikenteen biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä 8.5.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/30/EY (EUVL L 123, s. 42) 3 artiklan sekä oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Plantanol GmbH & Co. KG ja Hauptzollamt Darmstadt (Darmstadtin tulliviranomainen) ja joka koskee energiaveron maksamista toukokuussa 2007.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

Direktiivi 2003/30

3 Direktiivin 2003/30 johdanto-osan 10, 12, 14, 19, 20, 22 ja 27 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(10) Biopolttoaineiden käytön edistäminen liikenteessä on askel kohti biomassan laajempaa käyttöä, mikä mahdollistaa biopolttoaineiden laajemman kehittämisen tulevaisuudessa sulkematta kuitenkaan pois muita vaihtoehtoja kuten vetyä.

– –

(12) Puhdasta kasviöljyä, joka on tuotettu öljykasveista puristamalla, uuttamalla tai vastaavalla menetelmällä ja joka voi olla jalostamatonta tai jalostettua mutta ei kemiallisesti muunneltua, voidaan myös käyttää biopolttoaineena niissä erityistapauksissa, joissa sen käyttö soveltuu moottorin tyyppiin ja joissa se täyttää päästöjä koskevat vaatimukset.

– –

(14) Bioetanolin ja biodieselin olisi niitä ajoneuvoissa puhtaina tai sekoituksina käytettäessä täytettävä laatuvaatimukset, joilla varmistetaan moottorin optimaalinen suorituskyky. – –

(19) Euroopan parlamentti vaati 18 päivänä kesäkuuta 1998 antamassaan päätöslauselmassa [(EYVL C 210, s. 215)], että biopolttoaineiden markkinaosuus kasvatetaan viidessä vuodessa kahteen prosenttiin toteuttamalla toimenpidekokonaisuus, johon sisältyy verovapautus, jalostusteollisuudelle myönnettävä rahoitustuki sekä öljy-yhtiöiden velvoittaminen käyttämään tuotteissaan tietty vähimmäismäärä biopolttoaineita.

(20) Tapa, jolla kansallisilla ja yhteisön markkinoilla voidaan parhaiten kasvattaa biopolttoaineiden osuutta, riippuu voimavarojen ja raaka-aineiden saatavuudesta, biopolttoaineiden käytön edistämiseksi toteutettavasta kansallisesta ja yhteisön politiikasta, verojärjestelyistä sekä kaikkien sidosryhmien/osapuolten asianmukaisesta osallistumisesta.

– –

(22) Biopolttoaineiden tuotannon ja käytön edistäminen voi osaltaan vähentää riippuvuutta energiantuonnista ja kasvihuonekaasupäästöjä. Puhtaita tai sekoituksina olevia biopolttoaineita voidaan periaatteessa lisäksi käyttää nykyisissä moottoriajoneuvoissa ja nykyistä moottoriajoneuvojen polttoainejakelujärjestelmää hyödyntäen. Biopolttoaineen sekoittaminen fossiilisiin polttoaineisiin voi edistää mahdollisuuksia alentaa kustannuksia yhteisön jakelujärjestelmässä.

– –

(27) Olisi otettava käyttöön toimenpiteitä, joilla voidaan nopeasti kehittää laatuvaatimuksia moottoriajoneuvoissa sekä puhtaina että tavanomaisiin polttoaineisiin sekoitettuina käytettäviä biopolttoaineita varten. Vaikka jätteiden biohajoava osa voi olla käyttökelpoinen biopolttoaineiden tuotantolähde, laatuvaatimuksissa on otettava huomioon jätteen mahdollinen saastuminen, jotta vältetään tiettyjen komponenttien aiheuttama ajoneuvon vahingoittuminen tai päästöjen laadun huonontuminen."

4 Direktiivin 2003/30 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tällä direktiivillä on tarkoitus edistää biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien polttoaineiden käyttöä dieselöljyn tai bensiinin korvaamiseksi kunkin jäsenvaltion liikenteessä, millä pyritään omalta osaltaan edistämään tavoitteiden saavuttamista, joita ovat muun muassa ilmastonmuutosta koskevien sitoumusten noudattaminen, ympäristöystävällinen huoltovarmuus ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen."

5 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) 'biopolttoaineilla' nestemäisiä tai kaasumaisia liikenteessä käytettäviä polttoaineita, jotka tuotetaan biomassasta;

b) ’biomassalla’ maataloudesta (kasvi- ja eläinaineet mukaan lukien), metsätaloudesta ja niihin liittyvästä teollisuudesta peräisin olevien tuotteiden, jätteiden ja jätetuotteiden biohajoavaa osaa sekä teollisuus- ja yhdyskuntajätteiden biohajoavaa osaa;

– –

2. Biopolttoaineina pidetään ainakin seuraavia tuotteita:

a) ’bioetanoli’: etanoli, joka tuotetaan biomassasta ja/tai jätteiden biohajoavasta osasta käytettäväksi biopolttoaineena;

b) ’biodiesel’: laadultaan dieselöljyä vastaava metyyliesteri, joka tuotetaan kasvi- tai eläinöljystä käytettäväksi biopolttoaineena;

– –

j) ’puhdas kasviöljy’: öljy, joka on tuotettu öljykasveista puristamalla, uuttamalla tai vastaavalla menetelmällä ja joka voi olla jalostamatonta tai jalostettua mutta ei kemiallisesti muunneltua, kun se soveltuu käytetyn moottorin tyyppiin ja täyttää päästöjä koskevat vaatimukset.”

6 Kyseisen direktiivin 3 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. a) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että niiden markkinoille saatetaan biopolttoaineita ja muita uusiutuvia polttoaineita vähimmäisosuus, ja sitä varten niiden on asetettava ohjeellisia kansallisia tavoitteita.

b) i) Näiden tavoitteiden viitearvo on 2 prosenttia laskettuna energiasisällön perusteella kaikesta 31 päivään joulukuuta 2005 mennessä niiden markkinoille saatetusta liikennekäyttöön tarkoitetusta bensiinistä ja dieselöljystä.

ii) Näiden tavoitteiden viitearvo on 5,75 prosenttia laskettuna energiasisällön perusteella kaikesta 31 päivään joulukuuta 2010 mennessä niiden markkinoille saatetusta liikennekäyttöön tarkoitetusta bensiinistä ja dieselöljystä.

2. Biopolttoaineita voidaan asettaa saataville seuraavissa muodoissa:

a) puhtaina biopolttoaineina tai korkeina pitoisuuksina kivennäisöljyjohdannaisissa liikennesovelluksia koskevien erityisten laatustandardien mukaisesti;

b) kivennäisöljyjohdannaisiin sekoitettuina biopolttoaineina siten, että täytetään asianmukaiset eurooppalaiset standardit, joissa määritetään liikennepolttoaineita koskevat tekniset vaatimukset (EN 228 ja EN 590);

c) biopolttoaineista saatavina nesteinä, kuten ETBE:nä (etyyli-tert-butyylieetteri), joiden sisältämän biopolttoaineen prosenttiosuus on 2 artiklan 2 kohdan mukainen.

– –

4. Jäsenvaltioiden olisi toimenpiteitä toteuttaessaan otettava huomioon erilaisten biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien polttoaineiden ilmastoon ja ympäristöön kohdistuva kokonaisvaikutus, ja ne voivat tukea ensisijaisesti niitä polttoaineita, joilla tämä kokonaisvaikutus on erittäin hyvä ja kustannustehokas, ottaen samalla huomioon myös kilpailukyvyn ja huoltovarmuuden.

– –”

Direktiivi 2003/96/EY

7 Energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta 27.10.2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/96/EY (EUVL L 283, s. 51) tavoitteena on, että yhteisön tasolla verotetaan muitakin energiatuotteita kuin ainoastaan kivennäisöljyjä, joista säädetään kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta annetussa neuvoston direktiivissä 92/81/ETY (EYVL L 316, s. 12), sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.1994 annetulla neuvoston direktiivillä 94/74/EY (EYVL L 365, s. 46), ja kivennäisöljyjen valmisteverojen määrien lähentämisestä 19.10.1992 annetussa neuvoston direktiivissä 92/82/ETY (EYVL L 316, s. 19), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 94/74.

8 Direktiivin 2003/96 1 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on kannettava energiatuotteista ja sähköstä veroa kyseisen direktiivin mukaisesti.

9 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä ilmaisulla ’energiatuotteet’ tarkoitetaan seuraavia tuotteita:

a) [yhdistetyn nimikkeistön] koodeihin [jäljempänä CN-koodit] 1507–1518 kuuluvat tuotteet, jos ne on tarkoitettu käytettäviksi lämmitys- tai moottoripolttoaineina,

b) CN-koodeihin 2701, 2702 ja 2704–2715 kuuluvat tuotteet,

– –

3. – –

Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen veronalaisten tuotteiden lisäksi kaikkia tuotteita, jotka on tarkoitettu käytettäviksi tai joita myydään taikka käytetään moottoripolttoaineina tai moottoripolttoaineiden lisäaineina tai moottoripolttoaineiden tilavuutta lisäävinä aineina, on verotettava vastaavien moottoripolttoaineiden verokannan mukaisesti.

– –

5. Tässä direktiivissä olevia viittauksia [CN-]koodeihin pidetään viittauksina koodeihin, jotka ovat tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteen I muuttamisesta 6 päivänä elokuuta 2001 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2031/2001 [(EYVL L 279, s. 1)].

– –.”

10 Direktiivin 2003/96 16 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Jäsenvaltiot voivat soveltaa verovapautta tai alennettua verokantaa verovalvonnassa 2 artiklassa tarkoitettuihin veronalaisiin tuotteisiin, jotka koostuvat yhdestä tai useammasta seuraavista tuotteista tai sisältävät niitä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 5 kohdan soveltamista:

– CN-koodeihin 1507–1518 kuuluvat tuotteet,

– –

3. Jäsenvaltioiden soveltamaa verovapautta tai alennettua verokantaa mukautetaan ottaen huomioon raaka-aineiden hintojen muutokset, jotta kyseiset alennukset eivät olisi tarpeettoman suuria 1 kohdassa tarkoitettujen tuotteiden tuotannosta aiheutuviin lisäkustannuksiin nähden.

_ _”

Asetus N:o 2031/2001

11 Asetuksessa N:o 2031/2001 olevan liitteen I mukaan rapsiöljy kuuluu CN-nimikkeeseen 1514 ja dieselöljy CN-nimikkeeseen 2710.

Kansallinen säännöstö

Kivennäisöljyverolaki

12 Kivennäisöljyverolakiin (Mineralölsteuergesetz), sellaisena kuin se oli muutettuna kivennäisöljyverolain ja muiden lakien muuttamisesta 23.7.2002 annetulla lailla (BGBl. 2002 I, s. 2778), sisältyi 2 a §, jonka otsikko oli ”Biopolttoaineisiin sovellettavat verohuojennukset” ja jossa säädettiin seuraavaa:

”1) Lain 2 §:n 1 momentissa ja 3 §:n 1 momentissa säädettyjä verokantoja sovelletaan 31.12.2008 asti siinä määrin alennettuina kuin kyseisissä pykälissä tarkoitetut kivennäisöljyt sisältävät todistetusti biopolttoaineita.

2) Biopolttoaineet ovat energiatuotteita, jotka saadaan yksinomaan biomassasta – –. Energiatuotteet, jotka saadaan osittain biomassasta ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla, katsotaan biopolttoaineeksi tämän osan osalta. Kasviöljyjen metyyliesteri katsotaan biopolttoaineeksi.

3) Liittovaltion valtiovarainministeriön on – – esitettävä kahden vuoden välein Bundestagille (liittovaltion parlamentti) ja ensimmäisen kerran 31.3.2004 kertomus biopolttoaineiden markkinoille saattamisesta ja biomassan ja raakaöljyn hintojen kehityksestä sekä polttoaineiden hinnoista ja ehdotettava tässä kertomuksessa tarvittaessa biopolttoaineisiin sovellettavan veroalennuksen mukauttamisesta markkinatilanteeseen.”

13 Vero-oikeudellisten säännösten muuttamisesta 15.12.2003 annetulla toisella lailla (Zweites Gesetz zur Änderung steuerrechtlicher Vorschriften; BGBl. 2003 I, s. 2645) muutettiin kivennäisöljyverolain 2 a §:n 1 ja 2 momenttia 1.1.2004 alkaen biopolttoaineisiin sovellettavien verohuojennusten soveltamisen jatkamiseksi 31.12.2009 saakka ja kyseisten huojennusten soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan biolämmityspolttoaineita. Kyseisen pykälän 3 momenttia muutettiin seuraavasti:

”Verohuojennus ei saa johtaa 1 momentissa tarkoitettujen biomoottoripolttoaineiden ja biolämmityspolttoaineiden valmistuksesta aiheutuvien lisäkulujen ylikompensaatioon; liittovaltion valtiovarainministeriön on tältä osin – – esitettävä joka vuosi Bundestagille ja ensimmäisen kerran 31.3.2005 kertomus muun muassa biomoottoripolttoaineiden ja biolämmityspolttoaineiden markkinoille saattamisesta ja biomassan ja raakaöljyn hintojen kehityksestä sekä biomoottoripolttoaineiden ja biolämmityspolttoaineiden hinnoista ja ehdotettava tässä kertomuksessa ylikompensaatiotilanteessa biomoottoripolttoaineisiin ja biolämmityspolttoaineisiin sovellettavan verohuojennuksen mukauttamisesta raaka-aineiden hintakehitystä vastaavasti markkinatilanteeseen. Tältä osin on otettava huomioon vaikutukset ympäristön- ja ilmastonsuojeluun, luonnonvarojen suojeluun, eri polttoaineiden ulkoisiin kustannuksiin, huoltovarmuuteen ja sen tavoitteen saavuttamiseen, joka liittyy [direktiivissä 2003/30 tarkoitettuun] biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien polttoaineiden vähimmäisosuuteen.”

Energiaverolaki

14 Energiatuotteiden verotuksen uudelleensäänte lystä ja sähköverolain muuttamisesta 15.7.2006 annetussa laissa (Gesetz zur Neuregelung der Besteuerung von Energieerzeugnissen und zur Änderung des Stromsteuergesetzes; BGBl. 2006 I, s. 1534) viitataan nimenomaisesti direktiiveihin 2003/30 ja 2003/96, ja sen 1 §:llä otettiin käyttöön energiaverolaki (Energiesteuergesetz). Viimeksi mainitussa laissa, joka tuli voimaan 1.8.2006 ja jolla kumottiin kyseisestä päivästä lähtien kivennäisöljyverolaki, säädetään biopolttoaineiden verotuksesta ”energiatuotteina”.

15 Energiaverolain 50 §:n, jonka otsikko on ”biomoottoripolttoaineiden ja biolämmityspolttoaineiden verovapautus”, 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”(1) Verovelvolliselle myönnetään hakemuksesta verovapautus todistetusti verotetuille energiatuotteille, jotka sisältävät biomoottoripolttoaineita tai biolämmityspolttoaineita. – – Verovapautus myönnetään 31.12.2009 saakka, ilman että tällä olisi vaikutusta 2 momentin kolmannen virkkeen soveltamiseen.

(2) Verovapautus myönnetään biomoottoripolttoaine- tai biolämmityspolttoaineosuudesta kannettavan veron suuruisena. Poikkeuksena ensimmäiseen virkkeeseen energiatuotteille – –, jotka sisältävät rasvahappojen metyyliesteriä tai kasviöljyä biopolttoaineena, myönnetään osuudesta, joka koostuu rasvahappojen metyyliesteristä tai kasviöljystä, ainoastaan osittainen verovapautus. Verovapautuksen suuruus on

– –

2. 1 000 litrasta kasviöljyä

31.12.2007 saakka	470,40 euroa
1.1.2008–31.12.2008	370,40 euroa
1.1.2009–31.12.2009	290,40 euroa
1.1.2010–31.12.2010	210,40 euroa
1.1.2011–31.12.2011	140,40 euroa
1.1.2012 alkaen	20,40 euroa

– –.”

16 Energiaverolain 50 §:n 4 momentissa säädetään, kuten kivennäisöljyverolain aikaisemmissa säännöksissä, että verovapautus ei saa johtaa biopolttoaineiden valmistuksesta aiheutuvien lisäkulujen ylikompensaatioon.

17 Energiaverolain 50 §:ää muutettiin 1.1.2007 alkaen biopolttoaineosuuden käyttöönotosta muuttamalla liittovaltion immissiosuojalakia ja energia- ja sähkövero-oikeudellisten säännösten muuttamisesta 18.12.2006 annetulla lailla (Gesetz zur Einführung einer Biokraftstoffquote durch Änderung des Bundes-Immissionsschutzgesetzes und zur Änderung energie- und stromsteuerrechtlicher Vorschriften; BGBl. 2006 I, s. 3180; jäljempänä biopolttoaineosuuslaki). Tässä laissa, jossa viitataan nimenomaisesti direktiiveihin 2003/30 ja 2003/96, säädetään biopolttoaineille myönnetyn laajan verohuojennuksen korvaamisesta pitkälti velvollisuudella sekoittaa polttoaineisiin vähimmäisosuus biopolttoaineita tai saattaa tällainen osuus markkinoille.

18 Energiaverolain 50 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se on muutettuna biopolttoaineosuuslailla, 1 kohdassa rajoitetaan verovapautus puhtaisiin biopolttoaineisiin, eli sellaisiin polttoaineisiin, joita ei ole sekoitettu muiden energiatuotteiden kanssa, mutta pykälän 2 ja 3 kohdan nojalla verovapautusta sovelletaan poikkeuksellisesti ”erityisesti edistettäviin biopolttoaineisiin”. Tällaisia polttoaineita, jotka luetellaan kyseisen 50 §:n 5 momentissa, ovat muun muassa synteettiset hiilivedyt tai näiden sekoitukset, jotka on tuotettu muuttamalla biomassaa lämpökemiallisesti ja joita kutsutaan nimellä BtL, sekä energiatuotteet, jotka sisältävät 70–90 prosentin osuuden bioetanolia ja joita kutsutaan nimellä E85.

Liittovaltion immissiosuojalaki

19 Biopolttoaineosuuslailla muutettiin 26.9.2002 annettua liittovaltion immissiosuojalakia (Bundes-Immissionsschutzgesetz; BGBl. 2002 I, s. 3830) niin ikään 1.1.2007 alkaen siten, immissiosuojalain 37 a §:n 3 momentissa vahvistetaan vähimmäisosuus biopolttoainetta, joka on sisällyttävä markkinoille saatettavan polttoaineen kokonais-

määrään. Kyseisen pykälän 4 momentin mukaan tämä vähimmäisosuus voidaan taata sekoittamalla puhdasta biopolttoainetta bensiiniin tai dieselöljyyn tai saattamalla sitä sellaisenaan markkinoille.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

20 Pääasian kantaja on myynyt Saksassa vuodesta 2005 alkaen Plantanol-Diesel-nimistä polttoainetta, joka valmistetaan sekoittamalla erityisesti tähän tarkoitukseen varustetussa säiliöautossa luonnollista kasviöljyä, tässä tapauksessa jalostettua rapsiöljyä (kesällä 60 % ja talvella 50 %), fossiilista dieselöljyä (kesällä 37 % ja talvella 47 %) ja erityisiä lisäaineita (3 %). Tämä tuote on tarkoitettu erilaisille kunnallisille kuljetuskalustoille sekä Frankfurt am Mainissa toimivalle julkisen liikenteen palveluja tarjoavalle yritykselle.

21 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että DIN V 51605 -standardin mukaista Plantanol-Dieseliä voidaan käyttää sekä vanhemmissa dieselmoottoreissa että nykyaikaisissa suorasuihkutusdieselmoottoreissa niin, ettei asianomaisten ajoneuvojen moottoreihin ole tarpeen lisätä osia tai tehdä teknisiä muutoksia. Tutkimukset ovat lisäksi osoittaneet, että kyseisellä tuotteella on etuja fossiilipolttoaineisiin verrattuna nokihiukkaspäästöjen, CO_2-taseen, moottorin kulutuksen ja syöpää aiheuttavan vaikutuksen osalta.

22 Hauptzollamt Darmstadt määräsi energiaverolain, sellaisena kuin se on muutettuna biopolttoaineosuuslailla, 50 §:n 1 momentin 1 kohdan tultua 1.1.2007 voimaan kantajan maksamaan energiatuoteveroa ajanjaksolta 1.1.–31.5.2007 Plantanol-Dieselin sisältämän kasviöljyosuuden osalta.

23 Hessisches Finanzgericht, jolle esitettiin asiassa turvaamistoimia koskeva hakemus, lykkäsi 2.10.2007 antamallaan määräyksellä verotuspäätöksen täytäntöönpanoa vuoden 2007 toukokuun ja kesäkuun osalta sillä perusteella, että oli olemassa vakavaa aihetta epäillä kyseisen 50 §:n 1 momentin 1 kohdan yhteensoveltuvuutta direktiivin 2003/30 kanssa. Bundesfinanzhof kumosi 14.4.2008 antamallaan määräyksellä tämän turvaamistoimia koskevan määräyksen.

24 Hauptzollamt Darmstadt hylkäsi 10.10.2007 tekemällään päätöksellä pääasian kantajan tekemän oikaisuvaatimuksen, joka koski verotuspäätöstä vuoden 2007 toukokuun osalta.

25 Pääasian kantaja nosti kyseisestä päätöksestä kanteen Hessisches Finanzgerichtissä.

26 Kyseinen tuomioistuin epäilee ennakkoratkaisupyynnössään, että energiaverolain, sellaisena kuin se on muutettuna biopolttoaineosuuslailla, 50 §:n 1 momentin 1 kohta on yhteisön oikeuden vastainen.

27 Kansallinen tuomioistuin katsoo ensinnäkin, että kyseinen säännös on direktiivin 2003/30 vastainen siltä osin kuin siinä säädetään, että polttoaineseoksen luonnollisesta kasviöljystä valmistettua biopolttoaineosuutta ei enää vapauteta verosta. Saksan liittovaltio ei nimittäin enää pysty toteuttamaan tavoitetta liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämisestä, kun se kohtelee samalla tavalla polttoaineseosten biopolttoaineista ja fossiilisista polttoaineista koostuvia osia. Lisäksi verovapautuksen poistamisen yhteydessä ei arvioitu tämän toimenpiteen vaikutuksia kestävän kehityksen kannalta. Kansallinen lainsäätäjä katsoi lisäksi virheellisesti, että tämä verovapautuksen poistaminen on tarpeellinen ylikompensaation estämiseksi.

28 Kansallinen tuomioistuin katsoo toiseksi, että kyseinen säännös on tiettyjen yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden vastainen. Kyseinen säännös on oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden vastainen, koska taloudelliset toimijat eivät voineet ennakoida kyseisen säännöksen käyttöönottoa ja koska yhteisön lainsäädäntöä ei ollut tällä välin muutettu ja siirtymäsäännöksistä ei ollut säädetty. Direktiivin 2003/30 lähtökohtana on kuitenkin se, että kaikkien biopolttoaineiden, riippumatta siitä, ovatko ne puhtaita vai sekoitettuja, avulla voidaan saavuttaa säädetyt tavoitteet. Kyseessä oleva kansallinen säännös on kansallisen tuomioistuimen mukaan myös suhteellisuusperiaatteen vastainen, sillä se ei ole tarpeellinen valtion verotulojen tehokkaan turvaamisen kannalta. Näitä menetyksiä ei ensinnäkään ole arvioitu millään tavalla ja toiseksi samaan aikaan säädettiin sellaisia biopolttoaineita koskevasta uudesta verovapautuksesta, jotka määritellään ”erityisen edistettäviksi” ja jotka ovat yhtä lailla biopolttoaineseoksia.

29 Tässä tilanteessa Hessisches Finanzgericht on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko – – direktiivin 2003/30/EY – – 3 artikla, erityisesti kun otetaan huomioon direktiivin johdanto-osan 10, 12, 14, 19, 22 ja 27 perustelukappaleessa esitetyt toteamukset, esteenä energiaverolain – –, sellaisena kuin se on muutettuna – – biopolttoaineosuuslailla – –, 50 §:n 1 momentin 1 kohdan kaltaiselle kansalliselle säätelylle, jolla poistetaan polttoaineseoksissa olevien DIN V 51605 -standardin (versio: heinäkuu 2006) mukaisten kasviöljystä valmistettujen biopolttoaineiden osuuksien edullisempi kohtelu?

2) Edellyttävätkö yhteisön oikeudessa vahvistetut oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteet, että jäsenvaltio voi muuttaa säädettynä ajanjaksona säännöksiä, joilla se on pannut täytäntöön – – direktiivin [2003/30] ja joilla se on ottanut käyttöön verohuojennuksiin perustuvan monivuotisen tukijärjestelmän, siihen saakka etuuksia saaneiden yritysten vahingoksi vain, jos vallitsee täysin epätavalliset olot?”

30 Kansallinen tuomioistuin pyysi yhteisöjen tuomioistuimelta, että ennakkoratkaisupyyntö käsitellään työjärjestyksen 104 a artiklan ensimmäisen kohdan mukaisessa nopeutetussa menettelyssä, koska se katsoi, että mainittuihin kysymyksiin on saatava yhteisöjen tuomioistuimelta kiireellisesti vastaus, kun otetaan huomioon se, että pääasian kantajan, joka keskeytti väliaikaisesti toimintansa 15.7.2007 alkaen, taloudellisen toiminnan jatkaminen riippuu ratkaisusta pääasiassa, ja se, että vastauksella on nyt esillä olevaa asiaa laajemmalle ulottuva huomattava taloudellinen merkitys, sillä kyseessä olevalla kansallisella lainsäädännöllä voidaan viedä veroetuuksien perusteella biopolttoaineiden kehityksen edistämiseksi tehdyiltä sijoituksilta niiden merkitys.

31 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti hylkäsi tämän pyynnön 3.7.2008 antamallaan määräyksellä sillä perusteella, että 104 a artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyty.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

32 Kansallinen tuomioistuin pyrkii tällä kysymyksellä pääasiallisesti selvittämään, onko direktiivin 2003/30 3 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa jätetään kyseisessä lainsäädännössä säädetyn biopolttoaineita koskevan verovapautuksen ulkopuolelle pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tuote, joka valmistetaan sekoittamalla kasviöljyä, fossiilista dieselöljyä ja erityisiä lisäaineita.

33 Tältä osin on aivan aluksi todettava, että direktiivin 2003/30 tarkoituksena on sen 1 artiklan mukaan edistää biopolttoaineiden käyttöä dieselöljyn tai bensiinin

korvaamiseksi kunkin jäsenvaltion liikenteessä, mutta siinä ei aseteta jäsenvaltioille sitovia tavoitteita siltä osin kuin on kyse biopolttoaineiden vähimmäisosuuden saattamisesta markkinoille.

34 Kuten kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan sanamuodosta ilmenee, kyseisessä direktiivissä käytettyjen termien mukaan jäsenvaltioiden ”olisi” ainoastaan varmistettava kansallisia ”ohjeellisia” tavoitteita asettamalla, että niiden markkinoille saatetaan tällainen vähimmäisosuus, joka lasketaan energiasisällön perusteella ja jonka viitearvo on kyseisen artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella 2 prosenttia kaikesta 31.12.2005 mennessä tai vastaavasti 5,75 prosenttia 31.12.2010 mennessä kansallisille markkinoille saatetusta liikennekäyttöön tarkoitetusta bensiinistä ja dieselöljystä.

35 On kuitenkin todettava, että direktiivissä 2003/30 ei säädetä laajemmin keinoista, joita jäsenvaltioiden olisi käytettävä näiden ohjeellisten tavoitteiden saavuttamiseksi, vaan siinä jätetään jäsenvaltioille tältä osin vapaus valita toteutettavien toimenpiteiden luonne, ja jäsenvaltioilla on näin ollen käytettävissään laaja harkintavalta, jotta ne voivat muun muassa ottaa huomioon, kuten kyseisen direktiivin johdanto-osan 20 perustelukappaleesta ilmenee, voimavarojen ja raaka-aineiden saatavuuden sekä biopolttoaineiden käytön edistämiseksi toteutettavan kansallisen politiikan.

36 Tästä seuraa, että direktiivin 2003/30 säännöksissä ei aseteta jäsenvaltioille velvollisuutta ottaa käyttöön biopolttoaineita koskeva verovapautusjärjestelmä tai pitää tällaista järjestelmää voimassa. Kyseisen direktiivin johdanto-osan 19 perustelukappaleesta ilmenee tältä osin, että vaikka verovapautusjärjestelmä on yksi jäsenvaltioiden käytettävissä olevista keinoista kyseisessä direktiivissä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, myös muut keinot, kuten jalostusteollisuudelle myönnettävä rahoitustuki tai öljy-yhtiöiden velvoittaminen käyttämään tuotteissaan tietty vähimmäismäärä biopolttoaineita, ovat mahdollisia.

37 Lisäksi direktiivin 2003/30 3 artiklan 4 kohdasta seuraa, että jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta myös niiden tuotteiden osalta, joita ne haluavat edistää direktiivissä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, ja jäsenvaltiot voivat valita, että ne tukevat

ensisijaisesti tiettyjä biopolttoaineita ottamalla huomioon niiden ilmastoon ja ympäristöön kohdistuvan kokonaisvaikutuksen, kustannustehokkuuden sekä kilpailukyvyn ja huoltovarmuuden.

38 Näin ollen on todettava, että kyseisen direktiivin säännöksistä ei voida johtaa oikeutta verovapautukseen varsinkaan tietyn tuotteen hyväksi.

39 Direktiivin 2003/96 1 artiklasta seuraa päinvastoin, että jäsenvaltioiden on lähtökohtaisesti kannettava veroa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisesta tuotteesta, sillä kyseinen tuote, joka valmistetaan sekoittamalla CN-nimikkeeseen 2710 kuuluvaa fossiilista dieselöljyä, CN-nimikkeeseen 1514 kuuluvaa kasviöljyä, tässä tapauksessa rapsiöljyä, ja lisäaineita, jotka on tarkoitettu käytettäviksi lämmitys- tai moottoripolttoaineina, on kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan ja 3 kohdan toisen alakohdan nojalla kyseisessä artiklassa tarkoitettu ”energiatuote” (ks. tältä osin asia C-517/07, Afton Chemical, tuomio 18.12.2008, Kok., s. I-10427, 40 kohta).

40 Direktiivin 2003/96 16 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa verovapautta tai alennettua verokantaa tällaisiin energiatuotteisiin (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-145/06 ja C-146/06, Fendt Italiana, tuomio 5.7.2007, Kok., s. I-5869, 36 kohta).

41 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 2003/30 3 artiklaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa jätetään kyseisessä lainsäädännössä säädetyn biopolttoaineita koskevan verovapautuksen ulkopuolelle pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tuote, joka valmistetaan sekoittamalla kasviöljyä, fossiilista dieselöljyä ja erityisiä lisäaineita.

Toinen kysymys

42 Kansallinen tuomioistuin haluaa toisella kysymyksellään pääasiallisesti selvittää, ovatko oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteet esteenä sille, että jäsenvaltio pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen tuotteen osalta lakkauttaa ennen kansallisessa lainsäädännössä alun perin säädettyä määräpäivää verovapautusjärjestelmän, jota sovellettiin kyseiseen tuotteeseen. Kyseinen tuomioistuin haluaa tältä osin erityisesti selvittää, edellyttääkö tällainen lakkauttaminen täysin epätavallisia oloja.

43 On todettava, että oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteet ovat osa yhteisön oikeusjärjestystä. Tästä syystä yhteisön toimielinten tulee noudattaa niitä, ja tämä koskee myös jäsenvaltioita, kun ne käyttävät niille yhteisön direktiiveissä annettua toimivaltaa (ks. erityisesti asia C-381/97, Belgocodex, tuomio 3.12.1998, Kok., s. I-8153, 26 kohta; asia C-376/02, ”Goed Wonen”, tuomio 26.4.2005, Kok., s. I-3445, 32 kohta ja asia C-271/06, Netto Supermarkt, tuomio 21.2.2008, Kok., s. I-771, 18 kohta).

44 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen lainsäädännön, jolla saatetaan direktiivien 2003/30 ja 2003/96 säännökset osaksi kyseisen jäsenvaltion kansallista oikeusjärjestystä, on noudatettava näitä yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita.

45 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ainoastaan kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia, onko tällainen kansallinen lainsäädäntö kyseisten periaatteiden mukainen (ks. erityisesti asia C-384/04, Federation of Technological Industries ym., tuomio 11.5.2006, Kok., s. I-4191, 34 kohta; yhdistetyt asiat C-181/04–C-183/04, Elmeka, tuomio 14.9.2006, Kok., s. I-8167, 35 ja 36 kohta ja asia C-347/06, ASM Brescia, tuomio 17.7.2008, Kok., s. I-5641, 72 kohta), ja antaessaan ennakkoratkaisun EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuin on ainoastaan toimivaltainen esittämään kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset yhteisön oikeuden tulkintaa koskevat seikat, jotka saattavat auttaa kansallista tuomioistuinta arvioimaan tätä

yhteensopivuutta (ks. yhdistetyt asiat C-286/94, C-340/95, C-401/95 ja C-46/96, Molenheide ym., tuomio 18.12.1997, Kok., s. I-7281, 49 kohta).

46 Tältä osin on muistettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeusvarmuuden periaate, josta voidaan johtaa luottamuksensuojan periaate, edellyttää, että lainsäädännön on oltava selvää ja täsmällistä ja että yksityisten on voitava ennakoida lainsäädännön soveltaminen (ks. erityisesti asia C-63/93, Duff ym., tuomio 15.2.1996, Kok., s. I-569, 20 kohta; asia C-107/97, Rombi ja Arkopharma, tuomio 18.5.2000, Kok., s. I-3367, 66 kohta ja asia C-17/03, VEMW ym., tuomio 7.6.2005, Kok., s. I-4983, 80 kohta). Oikeusvarmuutta on noudatettava erityisen tiukasti silloin kun kysymys on sellaisesta sääntelystä, joka saattaa saada aikaan taloudellisia rasitteita, jotta ne, joita asia koskee, voivat saada selville tarkasti, minkä laajuisia heille tällä tavoin asetetut velvollisuudet ovat (asia C-17/01, Sudholz, tuomio 29.4.2004, Kok., s. I-4243, 34 kohta).

47 Siltä osin kuin on kyse selvyyttä ja täsmällisyyttä koskevasta vaatimuksesta, on todettava, että nyt esillä olevassa asiassa kansallinen lainsäädäntö, jolla lakkautettiin pääasiassa kyseessä oleva verovapautusjärjestelmä, täyttää tämän vaatimuksen.

48 Siltä osin kuin on kyse kyseessä olevan verovapautusjärjestelmän lakkauttamisen ennakoitavuudesta, on todettava, että vaikka tämä lakkauttaminen kohdistuu tulevaisuuteen ja näin ollen pääasian kantajan saamaa verovapautta vuosien 2005 ja 2006 osalta ei kyseenalaistettu lakkauttamisen johdosta, kivennäisöljyverolaissa, sellaisena kuin se tuli voimaan 1.1.2004, sekä energiaverolaissa, sellaisena kuin se tuli voimaan 1.8.2006, säädettiin kyseisen verovapautusjärjestelmän soveltamisesta 31.12.2009 saakka. Pääasiassa kyseessä olevan tuotteen kaltaisten biopolttoaineiden osalta myöhemmällä eli 18.12.2006 annetulla lainsäädännöllä lakkautettiin kuitenkin ennenaikaisesti kyseinen verovapautusjärjestelmä 1.1.2007 alkaen.

49 On kuitenkin muistettava, että yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että oikeusvarmuuden periaate ei edellytä sitä, että lainsäädäntöä ei muuteta, vaan

pikemminkin sitä, että lainsäätäjä ottaa huomioon taloudellisten toimijoiden erityistilanteet ja säätää tarvittaessa uusien oikeussääntöjen soveltamista koskevista mukautuksista (ks. em. asia VEMW ym., tuomion 81 kohta).

50 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta näyttää nyt esillä olevassa asiassa ilmenevän – minkä arviointi kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle –, että vaikka pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia tuotteita ei enää vapauteta energiatuotteita koskevasta verosta, ne voivat kuitenkin hyötyä sellaisesta järjestelmästä, joka otettiin samanaikaisesti käyttöön kyseisellä lainsäädännöllä ja jossa säädetään polttoaineiden toimittajia koskevasta velvollisuudesta sisällyttää polttoaineisiin vähimmäisosuus biopolttoaineita.

51 Siltä osin kuin on kyse etenkin luottamuksensuojan periaatteesta, on kuitenkin todettava, että kansallinen lainsäätäjä on pääasiassa lakkauttanut verovapautusjärjestelmän ennenaikaisesti, sillä se ilmoitti aikaisemmin kahteen otteeseen lainsäädäntöön sisältyneillä nimenomaisilla säännöksillä, että tämä järjestelmä pidettäisiin voimassa tarkasti määritettyyn lopulliseen lakkauttamispäivämäärään asti.

52 On myönnettävä, että pääasian kantajan kaltaisen taloudellisen toimijan, joka on aloittanut toimintansa ajankohtana, jolloin sovellettiin pääasiassa kyseessä olevaa biopolttoaineita koskevaa verovapautusjärjestelmää ja joka on tehnyt sen vuoksi kalliita sijoituksia, etuihin voi vaikuttaa huomattavasti se, että kyseinen järjestelmä lakkautetaan ennenaikaisesti, etenkin kun tämä lakkauttaminen tehdään yhtäkkiä ja ennalta-arvaamattomasti siten, että kyseiselle toimijalle ei jää riittävästi aikaa sopeutua uuteen lainsäädäntöön.

53 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan mahdollisuus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen on kaikilla taloudellisilla toimijoilla, joille kansallisen viranomaisen toiminnan vuoksi on syntynyt perusteltuja odotuksia. Silloin, kun huolellinen ja järkevä taloudellinen toimija voi ennakoida sellaisen toimenpiteen toteuttamisen, joka voi vaikuttaa sen etuihin, se ei kuitenkaan voi vedota luottamuksensuojan periaatteeseen, kun tällainen toimenpide toteutetaan. Lisäksi taloudelliset toimijat eivät voi perustellusti luottaa sellaisen olemassa olevan tilanteen säilymiseen,

jota voidaan muuttaa kansallisten viranomaisten harkintavallan rajoissa (ks. vastaavasti mm. yhdistetyt asiat C-37/02 ja C-38/02, Di Lenardo ja Dilexport, tuomio 15.7.2004, Kok., s. I-6911, 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia C-310/04, Espanja v. neuvosto, tuomio 7.9.2006, Kok., s. I-7285, 81 kohta).

54 Siltä osin kuin on kyse verovelvollisen mahdollisesta luottamuksesta veroetuuksien saamiseen, yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että silloin kun verotusta koskevassa direktiivissä jätetään paljon valtaa jäsenvaltioille, direktiiviä noudattaen tehtyä lainsäädännön muutosta ei voida pitää ennalta-arvaamattomana (ks. yhdistetyt asiat C-487/01 ja C-7/02, Gemeente Leusden ja Holin Groep, tuomio 29.4.2004, Kok., s. I-5337, 66 kohta).

55 Kuten tämän tuomion 33–37 kohdasta ilmenee, jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta direktiivin 2003/30 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toteutettavien toimenpiteiden osalta, ja ne voivat tämän tavoitteen saavuttamiseksi säätää muun muassa öljy-yhtiöiden velvollisuudesta sisällyttää tuotteisiin tietty vähimmäismäärä biopolttoaineita.

56 Koska kansallisen lainsäädännön, jolla lakkautettiin kyseessä oleva verovapautusjärjestelmä, tavoitteena on säätää velvollisuudesta sisällyttää polttoaineisiin tietty vähimmäismäärä biopolttoaineita, ei voida näin ollen edellyttää, toisin kuin kansallinen tuomioistuin katsoo, että tämä lakkauttaminen asetetaan riippuvaiseksi täysin epätavallisista oloista.

57 On kuitenkin kansallisen tuomioistuimen tehtävänä ratkaista, pystyikö huolellinen ja järkevä taloudellinen toimija ennakoimaan tällaisen lakkauttamismahdollisuuden pääasiassa kyseessä olevien olosuhteiden kaltaisissa olosuhteissa. Koska kyse on kansallisessa lainsäädännössä säädetystä järjestelmästä, kansallisen tuomioistuimen on arvioitava tässä lainsäädännössä tarkoitettujen taloudellisten toimijoiden perustellun luottamuksen asianmukaista suojaamista kokonaisvaltaisesti ja konkreettisesti otta-

malla huomioon tämän lainsäädännön antaneessa jäsenvaltiossa tavanomaisesti käytetyt tiedotustavat ja kutakin tapausta koskevat olosuhteet (ks. em. asia ”Goed Wonen”, tuomion 43 kohta).

58 Pääasian kantaja on väittänyt sekä kirjallisissa huomautuksissaan että suullisessa käsittelyssä – mitä Hauptzollamt Darmstadt ei ole kiistänyt –, että viimeksi mainitulla, johon kantaja otti yhteyttä vuoden 2007 tammikuussa, ei ollut tiedossaan muutoksia, jotka oli tehty energiaverolakiin biopolttoaineosuuslailla, ja näiden muutosten jälkeiset uudet veroilmoituslomakkeet eivät olleet käytettävissä vuoden 2007 maaliskuun puoliväliin saakka, joten kantaja teki veroilmoitukset 1.1.–31.3.2007 edelleen vanhoja lomakkeita käyttämällä. Pääasian kantaja on myös korostanut, että energiaverolailla myönnetyn veroedun ennenaikainen lakkauttaminen toteutettiin erillisellä lailla, joten se joutui soveltamaan samanaikaisesti kahta lakia, joista toisessa säädettiin verovapautuksesta ja toisessa lakkautettiin kyseinen etu.

59 Ei voida sulkea pois sitä, että nämä seikat tai jotkin niistä ovat omiaan osoittamaan – minkä tutkiminen pääasian osalta kuuluu kuitenkin kansalliselle tuomioistuimelle –, että kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään kyseessä olevan verovapautuksen lakkauttamisesta, joka tuli voimaan hyvin lyhyen määräajan jälkeen, ei saanut kyseisenä ajankohtana riittävästi julkisuutta niiden keskuudessa, joita asia koskee – minkä Hauptzollamt Darmstad on kuitenkin kiistänyt tämän suullisessa käsittelyssä –, minkä johdosta yksityisten tahojen oli vaikeampaa saada tietoa sovellettavasta kansallisesta lainsäädännöstä.

60 Sen määrittämiseksi, pystyikö huolellinen ja järkevä taloudellinen toimija ennakoimaan kyseisen lakkauttamismahdollisuuden pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa asiassa, kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon myös erilaiset seikat, jotka edelsivät tämän lakkauttamisen voimaantuloa. Hyödyllisen vastauksen antamiseksi kansalliselle tuomioistuimelle on erityisesti korostettava seuraavia seikkoja, jotka ilmenevät yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ja jotka koskevat kansallista ja yhteisön lainsäädäntökehystä.

61 Kansallisen lainsäädäntökehyksen, joka on pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle pienelle tai keskisuurelle yritykselle helpoiten lähestyttävissä, osalta on ensiksikin todettava, että vuodesta 2004 lähtien kansallisessa lainsäädännössä, jolla otettiin käyttöön kyseessä oleva verovapautusjärjestelmä, säädettiin muun muassa direktiivin 2003/96 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, että kansallisten viranomaisten oli arvioitava uudelleen biopolttoaineisiin sovellettavaa verovapautusta ja alennettua verokantaa ottaen huomioon raaka-aineiden hintojen muutokset, jotta kyseiset alennukset eivät olisi tarpeettoman suuria biopolttoaineiden tuotannosta aiheutuviin lisäkustannuksiin nähden.

62 Nyt esillä olevassa asiassa ei voida sulkea pois – minkä määrittäminen kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle – sitä, että verovapautuksen poistaminen pääasiassa kyseessä olevien seostuotteiden osalta voitiin perustella kokonaan tai osittain tarpeella poistaa tällaiset tarpeettoman suuret alennukset. Tästä riippumatta tällainen lainsäädäntö oli kuitenkin joka tapauksessa alusta asti omiaan osoittamaan huolelliselle ja järkevälle taloudelliselle toimijalle, että kansalliset viranomaiset saattoivat muuttaa biopolttoaineisiin sovellettavaa verovapautusjärjestelmää ja jopa lakkauttaa sen, jotta voitiin ottaa huomioon tietyt ulkoiset seikat, ja näin ollen varmuutta tällaisen järjestelmän pysymiseen voimassa tiettynä ajanjaksona ei voitu perustaa kyseisen lainsäädännön säännöksiin.

63 On myös huomioitava, että ennakkoratkaisupyynnön ja komission esittämien kirjallisten huomautusten mukaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisiin biopolttoaineisiin sovellettavan verovapautusjärjestelmän lakkauttamisesta ilmoitettiin hallitussopimuksessa, jonka uusi enemmistöhallitus teki 11.11.2005 ja jossa tämä ilmaisi aikomuksensa korvata erilaiset biopolttoaineita koskevat veroedut biopolttoaineiden seoksia koskevalla velvollisuudella. Lisäksi Hauptzollamt Darmstadtin huomautuksista ilmenee, että tästä toimenpiteestä ilmoitettiin 6.4.2006 päivätyssä lakiesityksessä. Sama tulliviranomainen selitti suullisessa käsittelyssä, että niiden kanssa, joita asia koskee, oltiin huomattavassa määrin vuorovaikutuksessa vuoden 2006 aikana.

64 On kuitenkin otettava huomioon myös se seikka, että viisi kuukautta ennen kuin pääasiassa kyseessä olevan tuotteen kaltaisia biopolttoaineita koskeva verovapautusjärjestelmä lakkautettiin, kansallinen lainsäätäjä vahvisti energiaverolailla, sellaisena kuin se on tuli voimaan 1.8.2006, että 31.12.2009 on päivä, jona kyseinen järjestelmä lakkautetaan, ja sääti kyseessä olevan tuotteen kaltaisten kasviöljyistä valmistettavien biopolttoaineiden osalta kyseisen järjestelmän asteittaisesta lakkauttamisesta vähentämällä porrastetusti verovapautuksen määrää 1.1.2008 alkaen vuoden 2012 loppuun saakka.

65 Kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, missä määrin tällainen seikka, joka heijasti kansallisen lainsäätäjän tahtoa vuoden 2006 puolivälissä pitää voimassa kyseessä oleva verovapautusjärjestelmä, on voinut olla osoitus huolelliselle ja järkevälle toimijalle siitä, että kyseistä järjestelmää sovellettaisiin edelleen vähintään alun perin vahvistettuun määräpäivään eli 31.12.2009 ja osittain jopa vuoteen 2012 asti. Kyseisen tuomioistuimen on tältä osin tutkittava erityisesti, missä määrin tällaisen toimijan vakuuttuneisuutta tästä seikasta on voinut vahvistaa se, että tästä voimassa pitämisestä päätettiin tämän tuomion 63 kohdassa mainittujen sellaisten ilmoitusten jälkeen, joissa todettiin, että kyseinen järjestelmä lakkautettaisiin.

66 Toiseksi siltä osin kuin on kyse yhteisön lainsäädäntökehyksestä on todettava, että kyseessä olevaan lainsäädäntöön ei ole tullut muutoksia kyseessä olevan ajanjakson aikana. On kuitenkin kansallisen tuomioistuimen tehtävä arvioida, missä määrin tällainen seikka on voinut antaa huolelliselle ja järkevälle toimijalle aiheen ymmärtää, että kansallinen lainsäädäntö, jonka tarkoituksena on tämän lainsäädännön saattaminen osaksi kansallista oikeusjärjestystä, ei myöskään muuttuisi siitä huolimatta, että, kuten tämän tuomion 35 kohdassa todetaan, direktiivissä 2003/30 annetaan jäsenvaltioille laaja harkintavalta kyseisessä direktiivissä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toteutettavien toimenpiteiden osalta.

67 Näin ollen on pääteltävä, että kansallisen tuomioistuimen on ottamalla huomioon kaikki edellä esitetyt seikat sekä sen käsiteltävänä olevan asian kannalta merkitykselliset muut seikat ja arvioimalla asiaa kokonaisvaltaisesti ja konkreettisesti tutkittava, missä määrin pääasian kantajalla oli huolellisena ja järkevänä toimijana käytössään riittävästi

seikkoja, joiden perusteella se saattoi olettaa, että pääasiassa kyseessä oleva verovapautusjärjestelmä lakkautetaan ennen kyseisen järjestelmän lakkauttamiseksi alun perin määrättyä päivämäärää.

68 Toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan yleiset periaatteet eivät lähtökohtaisesti ole esteenä sille, että jäsenvaltio lakkauttaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen tuotteen osalta ennen kansallisessa lainsäädännössä alun perin säädettyä määräpäivää verovapautusjärjestelmän, jota sovellettiin kyseiseen tuotteeseen. Tällainen lakkauttaminen ei joka tapauksessa edellytä täysin epätavallisia oloja. Kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin arvioimalla asiaa kokonaisvaltaisesti ja konkreettisesti ja ottamalla huomioon kaikki pääasian kannalta merkitykselliset seikat tutkittava, onko kyseisiä periaatteita noudatettu pääasiassa.

Oikeudenkäyntikulut

69 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Liikenteen biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä 8.5.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/30/EY 3 artiklaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä pääasiassa

kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa jätetään kyseisessä lainsäädännössä säädetyn biopolttoaineita koskevan verovapautuksen ulkopuolelle pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tuote, joka valmistetaan sekoittamalla kasviöljyä, fossiilista dieselöljyä ja erityisiä lisäaineita.

2) Oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan yleiset periaatteet eivät lähtökohtaisesti ole esteenä sille, että jäsenvaltio lakkauttaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen tuotteen osalta ennen kansallisessa lainsäädännössä alun perin säädettyä määräpäivää verovapautusjärjestelmän, jota sovellettiin kyseiseen tuotteeseen. Tällainen lakkauttaminen ei joka tapauksessa edellytä täysin epätavallisia oloja. Kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin arvioimalla asiaa kokonaisvaltaisesti ja konkreettisesti ja ottamalla huomioon kaikki pääasian kannalta merkitykselliset seikat tutkittava, onko kyseisiä periaatteita noudatettu pääasiassa.

Allekirjoitukset